

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 57 0 Ps 135232 24 Rev
Banjaluka: 11.3.2025. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Gorjana Popadić, predsjednica vijeća, Senad Tica i Davorka Delić, članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja „Poljotemik“ d.o.o. Srbac, kog zastupa advokat mr Mirko Dabić, [...], protiv tuženog „Unicredit Bank“ a.d., [...], Banjaluka, kog zastupa advokat dr sci Slobodan Stanišić, [...], Banjaluka, radi naknade štete, vrijednost spora 310.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Višeg privrednog suda broj 57 0 Ps 135232 22 Pž od 20.2.2023. godine, na sjednici održanoj 11.3.2025. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tuženog za naknadu troškova revizionog postupka u iznosu od 3.378,50 KM.

Obrazloženje

Presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 135232 21 Ps od 29.7.2022. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim traži da se obaveže tuženi da mu na ime naknade štete isplati iznos od 310.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od utuženja do isplate.

Obavezan je tužitelj da tuženom na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 12.629,55 KM, u roku od 30 dana od dana dostavljanja prepisa presude.

Presudom Višeg privrednog suda broj 57 0 Ps 135232 22 Pž od 20.2.2023. godine, žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Odbijeni su zahtjevi stranaka za naknadu troškova žalbenog postupka.

Tužitelj revizijom pobija drugostepenu odluku iz razloga propisanih odredbom člana 240. stav 1. tačka 1. i 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 i 27/24 - u daljnjem tekstu: ZPP), sa prijedlogom da se preinači, tužbeni zahtjev usvoji i tuženi obaveže na naknadu troškova prvostepenog i drugostepenog postupka zajedno sa troškovima na ime sastava revizije u iznosu od 2.887,50 KM, ili da se ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tuženi u odgovoru predlaže da se revizija odbije, a tužitelj obaveže na naknadu troškova postupka na ime sastava odgovora na reviziju u iznosu od 3.378,50 KM.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja o kom je odlučeno nižestepenim odlukama.

Prvostepeni sud je tokom postupka utvrdio:

da su parnične stranke 13.6.2008. godine zaključile Ugovor o ustupanju potraživanja broj [...] od (u daljnjem tekstu: Ugovor o ustupanju),

da je tuženi kao ustupilac potraživanja, ustupio tužitelju kao primaocu potraživanja, dospjelo potraživanje u ukupnom iznosu od 643.940,44 KM po osnovu Ugovora o kratkoročnom kreditu broj [...] od 6.7.2000. godine, Ugovora o reprogramu kredita za trajna obrtna sredstva broj [...] od 9.11.1998. godine i Ugovora o konverziji kredita za trajna obrtna sredstva broj [...] od 22.10.1998. godine,

da se primalac potraživanja obavezao da ustupiocu potraživanja isplati iznos od 310.000,00 KM (član 3. Ugovora o ustupanju),

da je ugovoreno da se sa ustupanjem glavnog potraživanja ustupaju i sva sporedna prava koja proističu iz ustupljenog potraživanja i da primalac potraživanja, prema dužniku ODP „Motajica“ Srbac, ima sva prava koja je imao ustupilac potraživanja, uključujući i založno pravo ustanovljeno na nekretnini dužnika u korist ustupioca potraživanja,

da je ugovoreno da ustupilac potraživanja ne odgovara za naplativost ustupljenog potraživanja, da je primalac potraživanja saglasan da preuzima rizik naplate ustupljenog potraživanja i obavezu ažuriranja javnih registara zbog prenosa potraživanja i sporednih prava (član 5. Ugovora o ustupanju),

da je obaveza ustupioca potraživanja da primaocu potraživanja, nakon isplate iznosa iz člana 3. ugovora, preda sve isprave koje dokazuju postojanje i visinu potraživanja i sporednih prava o čemu će se sačiniti zapisnik, s tim da je primalac potraživanja prije potpisivanja ugovora upoznat sa sadržinom navedenih isprava (član 8. Ugovora o ustupanju),

da je primalac potraživanja isplatio iznos od 310.000,00 KM iz člana 3. Ugovora o ustupanju,

da su primalac i ustupilac potraživanja zaključili 19.1.2011. godine Sporazum o ustupanju založnog prava na nekretninama broj OPU [...] (u daljnjem tekstu: Sporazum),

da je tužitelj 25.11.2020. godine podnio RUGIPP-PJ Srbac zahtjev za sprovođenje Sporazuma koji je odbijen rješenjem broj [...] od 4.1.2020. godine, iz razloga što Sporazum sadrži zemljišno-knjižne podatke o nekretninama bez katastarskih podataka iako je za k.o. B. vođen postupak izlaganja podataka o nekretninama na javni uvid i doneseno rješenje o potvrđivanju katastra nekretnina za katastarsku opštinu C., opština Srbac, broj [...] od 7.8.2020. godine, čime je prestao da važi katastar zemljišta za k.o. C. i zemljišna knjiga za k.o. B., osim za parcele koje su navedene u pomenutom rješenju, što ne obuhvata parcele iz zahtjeva od

25.11.2020. godine, Ugovora o ustupanju potraživanja i Sporazuma (k.č. broj 173/4, 173/2 i 173/3),

da se tužitelj po osnovu Ugovora o ustupanju potraživanja i Sporazuma upisao kao hipotekarni povjerilac u zk. ul. broj 108 (ranije broj 115) k.o. B., ali da nije naplatio ustupljeno potraživanje,

da se kod Osnovnog suda u Gradišci pod brojem Ip-14/05 vodio izvršni postupak po prijedlogu tražilaca izvršenja „UniCredit Bank“ Banjaluka (kasnije se kao tražilac pojavljuje „Poljotemik“ d.o.o. Srbac) i „Žitoprodukt“ a.d. Banjaluka u stečaju, protiv izvršenika PD „Motajica“ a.d. Srbac u stečaju,

da su rješenjem o dosudi broj IP-14/05 od 22.5.2012. godine nekretnine izvršenika prodate kupcu „Poljotemik“ d.o.o. Srbac za iznos od 300.000,00 KM,

da je rješenje o dosudi ukinuto rješenjem Okružnog suda u Banjaluci broj 72 0 I 029698 12 Gž od 11.2.2013. godine, iz razloga što kupac nije dokazao prenos potraživanja od prethodnog tražioca izvršenja („UniCredit Bank“ Banjaluka),

da je tužitelj pokrenuo parnicu protiv tuženog radi raskida Ugovora o ustupanju potraživanja i povrata isplaćenog iznosa od 310.000,00 KM,

da je Viši privredni sud presudom broj 57 0 Ps 110293 19 Pž od 25.9.2019. godine preinačio presudu Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 110293 14 Ps od 25.1.2019. godine, tako što je odbio zahtjev tužitelja da se utvrdi da je raskinut Ugovor o ustupanju potraživanja i da se tuženi obaveže na povrat iznosa od 310.000,00 KM,

da je rješenjem Vrhovnog suda Republike Srpske broj 57 0 Ps 110293 19 Rev od 14.5.2020. godine, revizija tužitelja odbačena kao neblagovremena.

Polazeći od utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud cijeni da su parnične stranke zaključile ugovor iz člana 436. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik RS“ broj: 17/93, 3/96, 39/03, 74/04 - u daljnjem tekstu: ZOO), kojim je tuženi svoja potraživanja koje je imao prema PD „Motajica“ a.d. Srbac u stečaju, uključujući i založno pravo na nekretninama, ustupio tužitelju uz ugovorenu naknadu (član 437. stav 1. ZOO).

Cijeneći dokazanim da je tuženi predao tužitelju svu dokumentaciju koja se odnosi na ustupljeno potraživanje, sud zaključuje da na strani tuženog ne postoji povreda ugovorne obaveze pa time ni odgovornost za naknadu štete (član 262. stav 2. ZOO).

Drugostepeni sud u cijelosti prihvata činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tužitelja i potvrđuje prvostepenu presudu.

Sud prihvata utvrđenim da tužitelj nije ostvario upis hipoteke kojom je obezbjeđeno ustupljeno potraživanje, ali da je prvostepeni sud pravilno cijenio da za to nema odgovornosti tuženog jer je na tužitelju bila obaveza ažuriranja javnih registara zbog prenosa potraživanja i sporednih prava.

Sud ukazuje da je tužitelj 12 godina nakon zaključenja Ugovora o ustupanju potraživanja, podnio zahtjev za provođenje ugovora i upis založnog prava, bez da je prethodno tražio ažuriranje javnih registara kako bi osigurao da može nesmetano ostvariti upis založnog prava na ustupljenom potraživanju.

U reviziji se ističe da nije ostvarena svrha Ugovora o ustupanju potraživanja jer nije došlo do promjene na strani hipotekarnog povjerioca, da tužitelj nije mogao osnovom Ugovora o ustupanju potraživanja i Sporazuma ostvariti upis kao hipotekarni povjerilac na nekretnini izvršenika jer mu tuženi nije dostavio uredne isprave, da ustupanje potraživanja obuhvata i „mogućnost upisa“ pa tuženi nije ispunio obavezu iz člana 8. stav 2. Ugovora o ustupanju potraživanja, da je bez značaja kada je tužitelj „vremenski tražio provođenje ugovora u javnom registru“, da tužitelj po članu 5. Ugovora o ustupanju, snosi rizik naplativosti potraživanja tek od upisa u svojstvu hipotekarnog povjerioca, a do tada „nema ista prava prema dužniku kao ustupilac potraživanja“, da je pogrešan zaključak da je obaveza ažuriranja javnog registra radi provođenja Sporazuma na tužitelju, da ustupilac potraživanja odgovara za visinu potraživanja, a visina potraživanja koju je tuženi naveo u Ugovoru o ustupanju potraživanja „nije identična vrijednosti nekretnina obuhvaćenih hipotekom“.

Revizionari navodi nisu osnovani i ne dovode u pitanje pravilnost pobijane odluke.

Nesporno je da je tuženi Ugovorom o ustupanju potraživanja ustupio tužitelju potraživanje koje je imao prema svom dužniku ODP „Motajica“ Srbac u iznosu od 643.940,44 KM sa zateznom kamatom, zajedno sa svim sporednim pravima uključujući i ustanovljeno založno pravo na nekretninama dužnika, za naknadu u iznosu od 310.000,00 KM koja je isplaćena.

Nesporno je da su parnične stranke 20.3.2009. godine, nakon isplaćene naknade, sačinile i potpisale zapisnik o primopredaji dokumentacije po Ugovoru o ustupanju potraživanja, čime je tuženi ispunio obavezu definisanu članom 8. Ugovora o ustupanju potraživanja.

Kao dio ustupljene dokumentacije navedeno je i Rješenje o hipoteci broj [...] od 19.3.1999. godine.

Tuženi je u momentu zaključenja Ugovora o ustupanju potraživanja i Sporazuma bio upisan kao hipotekarni povjerilac na nekretninama izvršenika u zk. ul. broj 108 (ranije broj 115) i 109 (ranije broj 4) k.o. B.

Nesporno je da je tuženom u stečajnom postupku nad dužnikom PD „Motajica“ Srbac, na ispitnom ročištu održanom 7.9.2009. godine, priznato potraživanje u iznosu od 1.079.384,51 KM, i to kao razlučnom povjeriocu na k.č. broj 173/2, 173/3 i 173/4.

Nesporno je da su parnične stranke 19.1.2011. godine zaključile notarski obrađeni Sporazum o ustupanju založnog prava na nekretninama upisanim u zk. ul. broj 108 k.o. N/P Brnjavica na k.č. broj 173/2 i 173/3 i na nekretninama upisanim u zk. ul. broj 109 k.o. N/P Brnjavica na k.č. broj 173/4, tako da je tužitelju u tom momentu omogućen upis u svojstvu hipotekarnog povjerioca.

Nesporno je da je tužitelj po osnovu Sporazuma ostvario upis kao hipotekarni povjerilac u zk. ul. broj 109 k.o. B. (Dn [...] od 27.6.2012. godine), dok je istim rješenjem zahtjev za upis promjene hipotekarnog povjerioca u zk. ul. broj 108 odbijen.

Nesporno je da je RUGIP-PJ Srbac rješenjem broj [...] od 4.1.2020. godine, odbio zahtjev tužitelja za sprovođenje Sporazuma jer nije sadržavao katastarske podatke založene nekretnine, s obzirom da je u međuvremenu (od zaključenja Ugovora o ustupanju potraživanja i Sporazuma do podnošenja zahtjeva) stupio na snagu katastar nekretnina.

Prema odredbi člana 436. ZOO povjerilac može ugovorom zaključenim sa trećim prenijeti na ovoga svoje potraživanje, izuzev onog čiji je prenos zabranjen zakonom ili koje je vezano za ličnost povjerioca ili koje se po svojoj prirodi protivi prenošenju na drugoga (stav 1.), a ugovor o ustupanju nema dejstva prema dužniku, ako su on i povjerilac ugovorili da ovaj neće moći prenijeti potraživanje na drugoga ili da ga neće moći prenijeti bez dužnikovog pristanka (stav 2.).

Sa potraživanjem na prijemnika prelaze i sporedna prava, kao što su pravo prvenstvene naplate, hipoteka, zaloga, prava iz ugovora sa jemcem, prava na kamatu, ugovornu kaznu i sl. (član 437. stav 1. ZOO). Svako ažuriranje javnih registara zbog prenosa potraživanja i njihovih sporednih prava je odgovornost prijemnika, ukoliko nije drugačije određeno ugovorom o prenosu (stav 3.).

Prijemnik ima prema dužniku ista prava koja je ustupilac imao prema dužniku do ustupanja (član 440. stav 1. ZOO).

Kada je ustupanje izvršeno ugovorom sa naknadom, ustupilac odgovara za postojanje potraživanja u času kad je izvršeno ustupanje (član 442. ZOO).

Ustupilac odgovara za naplativost ustupljenog potraživanja ako je to bilo ugovoreno (što ovdje nije slučaj), ali samo do visine onoga što je primio od prijemnika, kao i za naplativost kamata, troškova oko ustupanja i troškova postupka protiv dužnika (član 443. stav 1. ZOO).

Ugovor o ustupanju potraživanja je konsenzualan pravni posao, koji nastaje i postaje perfektan samim sporazumom, bez neke daljnje radnje, a na novog povjerioca se prenosi obligaciono pravo ranijeg povjerioca da zahtijeva ispunjenje obaveze od dužnika iz osnovnog posla.

Cijeneći utvrđeno činjenično stanje i odredbe ZOO koje se odnose na Ugovor o ustupanju potraživanja, pravilno su utvrdili nižestepeni sudovi da je tuženi u potpunosti ispunio ugovornu obavezu jer je tužitelju ustupio potraživanje koje je postojalo u momentu zaključenja ugovora i predao mu svu dokumentaciju, uključujući i onu koja se odnosi na ostvareni upis kao hipotekarnog povjerioca.

Tužitelj prema ugovoru, a i prema samom zakonu, preuzima obavezu svakog ažuriranja javnih registara zbog prenosa potraživanja i njihovih sporednih prava.

U radnjama tuženog koji je u cijelosti ispunio preuzete obaveze kao ustupilac potraživanja koji ne odgovara za naplativost potraživanja, koje jeste postojalo u ustupljenom iznosu u času ustupanja, i koji je predao dokumentaciju temeljem koje se tužitelj kao primalac potraživanja mogao upisati kao hipotekarni povjerilac, kako pravilno zaključuju nižestepeni

sudovi, nema protivpravnosti pa time ni obaveze da tužitelju naknadi štetu koju potražuje u ovoj parnici.

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka na ime sastava odgovora na reviziju u iznosu od 3.378,50 KM u smislu odredbe člana 387. stav 1. ZPP, pri čemu je cijanjeno da odgovor nije bio od značaja za odluku o reviziji s obzirom da sadrži činjenice i stavove koji su iznošeni tokom postupka i cijanjeni od nižestepenih sudova pri donošenju odluka.

Temeljem odredbe člana 248. ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsjednica vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić